

GROENLINKS IN BEWEGING

voorstellen van het interim Partijbestuur

januari 2013

GroenLinks is als politieke partij onlosmakelijk verbonden met de brede maatschappelijke Groene Beweging, die al meer dan veertig jaar bouwt aan een duurzame samenleving.
We zijn groen, links en vernieuwend. Dit is geen typisch Nederlandse beweging, maar een grote internationale gemeenschap die, zeker in Europa, voortdurend aan invloed wint.
De Europese Groenen vormen in het Europe Parlement de vierde fractie.
In landen om ons heen zien we de groei van de maatschappelijke steun voor groene politiek terug in sterke partijen met grote invloed op het publieke debat.

VOORAF

GroenLinks heeft, tegen de Europese trend in, een grote verkiezingsnederlaag moeten incasseren. Het rapport van de Commissie Van Dijk analyseert de oorzaken, trekt conclusies en doet aanbevelingen. Als interim Partijbestuur onderschrijven we die conclusies en zijn we met de aanbevelingen aan de slag gegaan. Op basis van de aanbevelingen van de Commissie Van Dijk, en deels ook op basis van onze eigen waarnemingen en inzichten, hebben we voorstellen geformuleerd. Deze voorstellen zijn gericht aan het Congres van 3 maart 2013. Ze zijn bedoeld om de partij die ons lief is, de vertegenwoordiger van de groene beweging in Nederland, weer de plek te geven die haar in het politieke spectrum toekomt. Met zetelaantallen in Den Haag, Brussel, provincie- en gemeentehuizen die bij die ambitie passen.

Stemmen worden niet gewonnen met verbetervoorstellen voor de partijstructuur. Natuurlijk niet. Het zijn onze politici en onze leden en sympathisanten die mensen moeten overtuigen van de noodzaak van groene politiek. Maar wat wel met onze voorstellen kan worden bereikt, is dat onze politieke vertegenwoordigers perfect in stelling worden gebracht. Met volle steun van de leden, met een partijorganisatie die hen helpt om het debat te voeren en met de bezieling die bij een progressieve en optimistische beweging past.

Met onze voorstellen willen we het volgende bereiken: slagvaardigheid aan de top, optimale invloed van de leden en open debat als wezenskenmerk van de partij. We willen wegnemen wat daarbij hindert en stimuleren wat daarbij helpt. En om het goede voorbeeld te geven in open debat en ledeninvloed, sturen we onze voorstellen voor het congres eerst langs provinciale vergaderingen en komt er eind februari een ledenraadpleging.

Wij verwachten dat onze voorstellen de basis zullen vormen voor het herstel van GroenLinks, dat het nieuwe Partijbestuur vanaf 3 maart met groot enthousiasme met de congresbesluiten aan de slag kan en dat in 2014 mensen opnieuw vertrouwen geven aan de partij die staat voor Groen, Links en Vernieuwend.

Utrecht, 25 januari 2013,

Het interim Partijbestuur,

Ruud Grondel
Jaap van der Haar
Gert-Jan Krabbendam
Bart de Leede
Harriët Tiemens
Eduard van Zuijlen, voorzitter

SLAGVAARDIGHEID

GroenLinks is een vereniging. Een vereniging heeft een bestuur en in ons geval is dat het Partijbestuur (PB). Het is ons opgevallen dat het PB binnen GroenLinks maar een beperkt mandaat heeft. Ongebruikelijk voor een vereniging, niet bevorderlijk voor een heldere verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en belemmerend voor de slagvaardigheid van de partij als geheel en het bestuur in het bijzonder. Er is veel, zeer veel te doen in de komende jaren. Ons inziens dient het Partijbestuur het volle mandaat te krijgen om binnen de marges die congres en statuten stellen, werkelijk leiding te geven aan de partij in al haar facetten. Dat mandaat dient uiteraard in balans te zijn met de invloed van leden en ruimte voor debat.

Met onze voorstellen worden de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden eenduidig benoemd en helder vastgelegd. Bij de uitwerking staan de volgende uitgangspunten centraal:

- het Partijbestuur is eindverantwoordelijk voor de organisatie als geheel, inclusief de ontwikkeling van het gedachtegoed, en legt daarover verantwoording af aan de leden (tussentijds aan de Toezichtraad en uiteindelijk aan het congres)
- politici en fracties hebben hun eigen mandaat en handelen daarom op eigen gezag en initiatief, binnen de kaders van verkiezingsprogramma, programma van uitgangspunten en in direct debat met de leden
- (landelijke) fracties en Partijbestuur zorgen voor tijdige afstemming vooraf over die handelingen of standpunten die invloed hebben op het functioneren van andere geledingen of de partij als geheel; het Partijbestuur zorgt bovendien voor goede afstemming met DWARS en ons wetenschappelijk bureau De Helling

Bij een sterk mandaat behoort een stevige en transparante verantwoording. In de eerste plaats aan het congres. Die verantwoording aan het congres dient concreter te worden vastgelegd. Tussentijds wordt verantwoording afgelegd aan een Toezichtraad. Niet langer een Toezichtraad met een beperkte rol zoals nu, maar een verantwoordingsorgaan met volwaardige controlefuncties.

Met een goed geregelde verantwoording kan het Partijbestuur namens de leden leiding geven aan de partij. Dat maakt dat alle andere partij-organen op landelijk en Europees niveau (uitgezonderd de fracties, omdat die een eigen mandaat hebben) vallen onder de verantwoordelijkheid van het Partijbestuur en daaraan ook verantwoording afleggen. Denk aan permanente commissies, werkgroepen, expertgroepen, het Wetenschappelijk Bureau (bestuurlijk, niet inhoudelijk), het GroenLinks Magazine, congrespresidium, kandidatencommissies (behalve die voor het PB zelf, natuurlijk) en wat er verder maar aan 'gremia' binnen GroenLinks te vinden is. Slagkracht vereist bundeling en coördinatie. Niet om in te perken of af te remmen, maar juist om de energie van de leden en de organen te bundelen. En ervoor te zorgen dat ideeën die binnen de partij leven ook werkelijk hun weg vinden naar bijvoorbeeld het verkiezingsprogramma of de

Kamerfractie .

De slagvaardigheid van de partij wordt niet alleen bepaald door de doorzettingsmacht van het Partijbestuur. Het is juist de samenwerking van het bestuur met de Haagse en Brusselse fracties die bepalend gaat zijn voor de slagkracht van GroenLinks. De samenwerking behoort te leiden tot het als tandem functioneren van de voorzitter van de Tweede Kamer-fractie (de politiek leider) en de partijvoorzitter, die eendrachtig de partij op sleeptouw nemen. Ieder vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Om die samenwerking te bevorderen, is afstemming noodzakelijk. Zowel formeel als informeel.

Onze voorstellen zijn richtinggevend en bedoeld voor onderlinge discussie; op 3 maart 2013 neemt het congres de bijbehorende besluiten. Tevens bereiden we op korte termijn al een mogelijk beperkte wijziging van de statuten en reglementen voor, omdat we snel willen inspelen op de urgentie van de aanbevelingen van Van Dijk en de dynamiek in de partij.

Voorstellen | Slagvaardigheid:

Het Congres...

1. Besluit dat de bevoegdheden van de Toezichtraad preciezer worden omschreven en vastgelegd en dat wordt bepaald dat het Partijbestuur tenminste 6 keer per jaar verantwoording aflegt aan de Toezichtraad. De Toezichtraad ziet toe op een juiste en volledige verantwoording van het PB aan het congres en benoemt tevens de kandidatencommissie voor het Partijbestuur. We willen de volgende zaken vastleggen als taken en bevoegdheden van de Toezichtraad:
 - goedkeuren meerjarenbeleidsplan
 - goedkeuren jaarwerkplan
 - goedkeuren begroting
 - aanstellen accountant
 - goedkeuren jaarrekening
 - evalueren jaarwerkplan
 - evalueren meerjarenbeleidsplan
2. Besluit dat het Partijbestuur voor de voorbereiding van het jaarlijkse ledencongres een ronde maakt langs provinciale ledenvergaderingen als onderdeel van de cyclus van verantwoording aan de leden: voorafgaand aan een ledencongres publiceert het Partijbestuur een verantwoording en plannen en voorstellen voor het congres. Ter voorbereiding van besluitvorming op het congres worden die besproken tijdens provinciale ledenvergaderingen in aanwezigheid van leden van het Partijbestuur.
3. Bepaalt dat alle landelijke en Europese partijorganen (met uitzondering van de fracties) werken onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het Partijbestuur en kent aan het Partijbestuur alle bevoegdheden toe die nodig zijn om die verantwoordelijkheid uit te oefenen.
4. Draagt het Partijbestuur op om zijn taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden eenduidig en transparant vast te leggen.

5. Garandeert de wetenschappelijke onafhankelijkheid van Bureau de Helling, maar bepaalt tevens dat het door het Partijbestuur kan worden aangesproken op de invulling van die onafhankelijkheid. Het Partijbestuur draagt de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering van het Wetenschappelijk Bureau¹.
6. Bepaalt dat er een Landelijk AfstemmingsOverleg (LAO) is, waarvan de partijvoorzitter, de fractievoorzitters in de Eerste en de Tweede Kamer en de delegatieleider in het Europees Parlement de leden zijn. Bepaalt dat, onder erkenning van het eigen mandaat van de gekozen volksvertegenwoordigers, het voor het goed functioneren van de partij noodzakelijk is dat in dit LAO vooraf afstemming op politiek-strategisch niveau plaatsvindt.
7. Roept de fracties en het Partijbestuur op om, voorzover dat nog niet het geval is, de leden van het LAO (of hun eventuele plaatsvervanger) uit te nodigen om als adviseur of waarnemer deel te nemen aan elkaars reguliere vergaderingen.
8. Bepaalt dat het Partijbestuur, en in het bijzonder de partijvoorzitter, verantwoordelijk is voor het bewaken en bewaren van de integriteit en de omgangsvormen binnen de partij. Vraagt de nieuwe partijvoorzitter om deze verantwoordelijkheid actief in te vullen en draagt het Partijbestuur op om voor het volgend congres een beleidsnotitie en een gedragscode voor te bereiden.
9. Bepaalt dat de leden van de drie fracties jaarlijks een functioneringsgesprek voeren met een afvaardiging van het Partijbestuur en de betrokken Kandidatencommissie.
10. Bepaalt dat de leden van het Partijbestuur jaarlijks een functioneringsgesprek voeren met een afvaardiging van de Toezichtraad en de Kandidatencommissie voor het Partijbestuur.
11. Bepaalt dat bij eventuele nieuwe kandidaatstelling voor een fractie of een bestuur, de voorzitter en de vice-voorzitter van de betrokken Kandidatencommissie op hun verzoek vertrouwelijk inzage krijgen in de verslagen van eerdere functioneringsgesprekken met de betreffende sollicitant.
12. Vraagt de fractie in de Tweede Kamer om de interne organisatie zodanig vorm te geven dat er, in samenwerking met het Landelijk Bureau, een goede basis is voor het functioneren als sterk team en stelt vast dat die aanbeveling van de commissie Van Dijk ook voor de fractie in de Eerste Kamer en de delegatie in het Europarlement van toepassing is. Het nieuwe Partijbestuur ziet erop toe dat het Landelijk Bureau de landelijke fracties ondersteunt bij het implementeren van de instrumenten voor politiek personeelsbeleid.

13. Vraagt het Partijbestuur een opschoning en modernisering voor te bereiden van statuten en regels die uiterlijk begin 2014 door een ledencongres moeten worden bekrachtigd. Waar nodig en mogelijk, zal het komende jaar al op de nieuwe manier worden gewerkt. Dat kan alleen na toestemming van de Toezichtraad.

INVLOED VAN DE LEDEN

GroenLinks is een partij waarin discussie de regel is en niet de uitzondering. En dat is goed. Zo zijn wij. Het wordt nu tijd om te verankeren dat niet alleen de discussie breed in de partij plaatsvindt (daarover gaat de volgende paragraaf), maar dat de leden ook concreet meebeslissen, wanneer belangrijke besluiten aan de orde zijn. De fractievoorzitter in de Tweede Kamer heeft daar onlangs in een interview ook iets over gezegd en wij zijn het met hem eens.

Daarnaast zijn er keuzes te maken over mensen, in het bijzonder lijsttrekkers en nog meer in het bijzonder de politiek leider. Fracties kiezen hun eigen voorzitter. Bij de start van een parlementaire periode is dat normaal gesproken de lijsttrekker die voorafgaand aan de verkiezingen via een referendum is gekozen. Bij tussentijdse opvolging wordt het ingewikkelder. De betrokken fractie zal in zo'n geval snel een besluit moeten nemen. Een keuze met vaak vergaande gevolgen voor de partij. Daarom is invloed van de partij op de definitieve opvolging noodzakelijk. Bij afspraken over de betrokkenheid van de leden maken we wel een onderscheid tussen de voorzitter van de Kamerfractie (die tevens politiek leider is) en de fractievoorzitters in Eerste Kamer en Europees Parlement.

Veel leden spelen een actieve rol. Of hebben dat in het verleden gedaan. Lokaal of regionaal als volksvertegenwoordiger, afdelingsbestuurder, lid van een werkgroep, wethouder. De lijst van mogelijke functies en rollen is zeer groot.

Inmiddels hebben we met de leergangen Zin in GroenLinks werk gemaakt van het bijeenbrengen en opleiden van *nieuwe* actievelingen. Maar wat doen we met al die ervaren mensen? Zorgen we voor hen wanneer ze op zoek zijn naar nieuwe uitdagingen? Of wanneer hun politieke loopbaan ongewild tot een einde komt? Wij zijn van mening dat goed omgaan met elkaar ook betekent dat je als partij organiseert dat de netwerken van hen die hun sporen al hebben verdiend worden onderhouden. Dat is ook nog eens in het belang van de partij, willen we meer invloed krijgen, bijv. in het zo belangrijke maatschappelijke middenveld.

Voorstellen | Invloed van de leden:

Het Congres...

1. Wettelijk is vastgelegd dat subsidie wordt verstrekt ten behoeve van een onafhankelijk instituut dat door de vereniging wordt aangewezen als wetenschappelijk bureau. Het Partijbestuur moet toezien op het naleven van de wettelijke bepalingen op dit punt. Aanvullend kan het Partijbestuur aan het wetenschappelijk bureau opdracht geven tot het verrichten van activiteiten voor de vereniging en wordt gezorgd voor instandhouding en het faciliteren van de bedrijfsvoering en personeelsbeleid.

1. Besluit dat bij belangrijke voorziene politieke besluiten die de koers of het aanzien van de partij bepalen, de leden worden geraadpleegd voordat het besluit wordt genomen. Het LAO is de plaats waar overleg plaatsvindt over dit soort besluitvorming. Het Partijbestuur bepaalt uiteindelijk of een raadpleging van leden aan de orde is.

2. Bepaalt dat raadpleging van leden zo laagdrempelig mogelijk dient te gebeuren, waarbij van allerlei instrumenten en media gebruik kan worden gemaakt. Het Partijbestuur beslist welke middelen bij het besluit in kwestie het beste kunnen worden ingezet.
3. Stelt vast dat er, wanneer de verantwoording door het Partijbestuur aan Toezichtraad en Congres enerzijds en de betrokkenheid van de leden bij belangrijke besluiten anderzijds goed geregeld zijn, dan voor de Partijraad als ledenvertegenwoordiging geen specifieke rol meer is weggelegd, zodat dit orgaan in 2014 kan worden opgeheven.
4. Stelt vast dat de fractievoorzitter in de Tweede Kamer (danwel de lijsttrekker) optreedt als politiek leider en daarmee als het 'gezicht' van de partij.
5. Stelt vast dat de lijsttrekker bij verkiezingen voor de Eerste en Tweede Kamer en voor het Europees Parlement via een ledenreferendum wordt gekozen. Hiertoe moet een vereenvoudigde kandidaatstellingsprocedure worden opgesteld die voor het eerst kan worden toegepast bij de voorbereiding op de EP-verkiezingen in 2014.
6. Bepaalt dat bij tussentijds aftreden van de fractievoorzitter (of delegatieleider) de betrokken fractie onmiddellijk in overleg treedt met het Partijbestuur. Dat het Partijbestuur toezicht houdt op het verloop van de verkiezing van de opvolger door de fractie; en dat het Partijbestuur in het geval van de Tweede Kamerfractie een adviserend ledenreferendum uitschrijft waarvoor leden van de fractie zich kunnen kandideren.
7. Draagt het Partijbestuur op om in het politiek personeelsbeleid naast de reeds bestaande scouting van nieuw talent ook werk te maken van het onderhouden van een netwerk van ervaren krachten en het bevorderen van doorstroming naar nieuwe functies in politiek en maatschappij door de 'seniors'.
8. Verzoekt de provinciale afdelingen om in het lokaal en provinciaal politiek personeelsbeleid en in het bijzonder op het terrein van scouting een dragende rol te gaan spelen.

OPEN DEBATPARTIJ

We spreken van een brede Groene Beweging, waarvan GroenLinks de politieke vertegenwoordiger wil zijn. Een beweging staat per definitie niet stil en ook GroenLinks wil en moet in beweging blijven. In een politieke partij vindt dat bewegen vooral plaats door debatten over de koers van de partij, over visies op de samenleving, op de toekomst, op de mens. Wij van GroenLinks, wij hebben een mening. Met een beetje geluk hebben we zelfs 25.000 meningen. Het feit dat er veel verschillende meningen binnen GroenLinks zijn en daarover wordt gedebatteerd, is een teken van kracht. Het is namelijk een illustratie van het open karakter van onze beweging en de bereidheid om ons te laten inspireren en naar nieuwe opvattingen te kijken. Het is de kunst om die meningen uiteindelijk tot heldere partij-standpunten te laten evolueren. Daarvoor is nodig dat het debat uiteindelijk, indien nodig, ook zijn weg vindt in besluitvorming door het ledencongres. Aansluiting tussen de diverse 'lagen' in de partij vormt daarbij de uitdaging.

Het debat in de partij moet op een effectieve en zorgvuldige manier worden verankerd in cultuur en organisatie van GroenLinks. Zo wordt de betrokkenheid van leden gegarandeerd en wordt voorzien in de behoefte van fracties of Partijbestuur aan de inbreng en deskundigheid van onze achterban. We willen dat op de volgende manier organiseren:

- A) fracties bepalen standpunten over de actuele politiek: ze kunnen daarbij gevoed worden via werkgroepen (eigen initiatief) en expertgroepen (op verzoek van fracties)
- B) het Partijbestuur is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van ons gedachtegoed; de permanente programma-commissie organiseert het debat rond onze kernwaarden en de vertaling daarvan in programma's en standpunten
- C) het Partijbestuur is ook verantwoordelijk voor organisatie en ontwikkeling van de partij in algemene zin (verenigingszaken); het Partijbestuur gebruikt de provinciale besturen als sparring partner en organiseert samen met hen provinciale bijeenkomsten met leden voor debat en voorbereiding van congressen

Voorstellen | Open Debatpartij:

Het Congres...

1. Verwacht van de fracties in de Tweede en Eerste Kamer en de Europese delegatie voortdurende onderlinge inhoudelijke en strategische afstemming over de dagelijkse politieke besluitvorming.
2. Legt de verantwoordelijkheid voor het debat over de koers van de partij op middellange en lange termijn in handen van het Partijbestuur; in samenspraak met de politiek leider.
3. Roept het Partijbestuur op om hoge prioriteit toe te kennen aan het voeren van het inhoudelijke debat binnen de partij over in elk geval groene politiek, de sociale zekerheid en vrede en veiligheidsvraagstukken en daarbij maximaal gebruik te maken van de bestaande structuur van de Permanente Programmacommissie, de provinciale en lokale afdelingen, de werkgroepen en de expertgroepen.
4. Spreekt de wens uit dat niet-politieke maatschappelijke organisaties waarmee inhoudelijke raakvlakken bestaan, in het debat binnen de partij worden betrokken.
5. Bepaalt dat het in 2012 uitgevoerde waardenonderzoek wordt vertaald in een strategie die de komende jaren wordt uitgevoerd: een politieke strategie die zorgt voor nieuw elan, een vertaling van onze kernwaarden naar issues die voor kiezers en leden onderscheidend zijn en die aansluiten bij hun belevingswereld.
6. Spreekt uit dat GroenLinks zich primair richt op de verwoording en verwerkelijking van onze onderscheidende kernwaarden als groene, linkse en vernieuwende partij en dat strategische afwegingen, zoals over regerings- of bestuursverantwoordelijkheid, hieraan ondergeschikt zijn.
7. Hecht er zeer aan dat GroenLinks deel uitmaakt van de Europese Groene Beweging en is daar trots op.